

Walka z przestępczością - seriale a rzeczywistość

Dr Joanna Stojer-Polańska

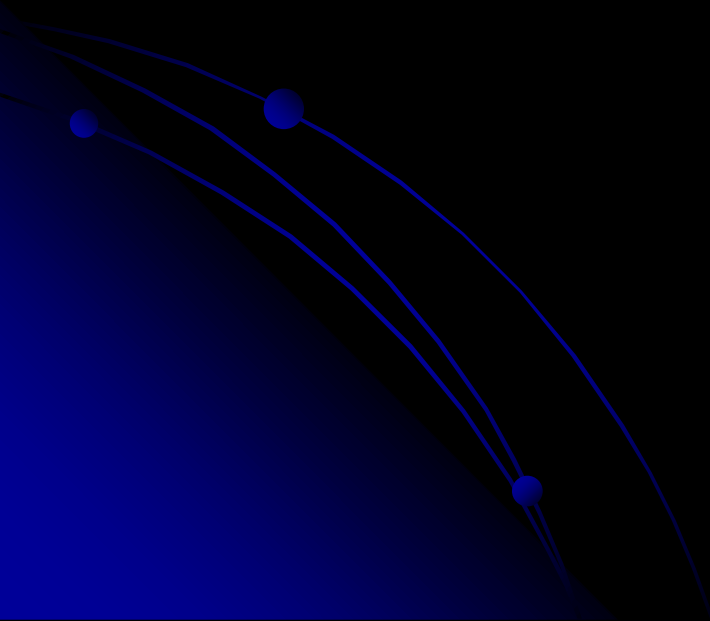
Uniwersytet Dzieci

- Jakie ślady kryminalistyczne zostawiają sklonowani ludzie?
- Czy linie papilarne sklonowanych ludzi są identyczne?

Z braku innych metod wykrywczych...

- Toteż podejrzenie komisarza padło teraz na matkę. Nocą udał się od jej chatę, pukał do okien i drzwi, wołając głuchym głosem, że to duchy zemsty chcą ukarać dzieciobójczynię... mając nadzieję, że kobieta opętana trwogą wybiegnie z chaty i przyzna się do winy.
- J. Thorwald, *Stulecie detektywów*, s. 92.

Obraz Policji

- Własne doświadczenie
- Doświadczenie innych
- Informacje z mediów
- A może...?
- ...obraz policji z seriali kryminalnych

Seriale kryminalne

- Wysoka oglądalność (ile?)
- „Scientific realism”, paradokumentalny styl montażu, „dokumenty”
- Zawierają: elementy naukowe, paranaukowe/pseudonaukowe oraz science fiction
- Pokazują obraz policji
- Pokazują zastosowanie kryminalistyki

- Technik kryminalistyki (zabezpiecza ślady)
- Dochodzeniowiec (przesłuchuje)
- Prokurator (po stronie oskarżenia)
- Sędzia (zna prawdę materialną)
- Biegły (wykonuje ekspertyzę)

Efekt CSI

- „Klasyczny efekt CSI”: Przysięgli, którzy oglądają *CSI* przestali wydawać wyroki „winny”, ponieważ na sali sądowej nie otrzymują tak efektownych, efektywnych i kategorycznych dowodów, jak w serialu.
- Badania nad przysięgłymi *common law* (USA, Kanada, Australia) – przysięgli są laikami, oceniają bardzo skomplikowane dowody naukowe
- Polska – ławnicy czynnikiem społecznym w orzekaniu (wymóg konstytucyjny), sędzia zawodowy

Efekty CSI

- „strong prosecutor’s effect” - przysięgli głosowaliby winny, gdyby nie oglądali *CSI*,
- „weak prosecutor’s effect” - wpływ na oskarżycieli mających problem z obroną dowodów naukowych „słabszych” niż w serialu,
- „defendant’s effect” - przysięgli mają większe zaufanie do biegłych z zakresu kryminalistyki,
- „producer’s effect” - daje przysięgłym większą wiedzę naukową,
- „educator’s effect” - zwiększone zainteresowanie studiami z zakresu kryminalistyki i medycyny sądowej
- „police chief’s effect” - efekt szkoleniowy seriali dla przestępców,
- „tech effect” - powoduje wysokie oczekiwania dotyczące kryminalistyki i dowodów naukowych/ otoczenie „techniki” (Internet, laptop, komórka) wpływa na oczekiwania wobec nauki
- „victim’s effect” - nierealne oczekiwania ofiar przestępstw
- „CSI effect” effect

I wiele innych...

Wiele problemów

- Na kogo seriale wpływają? (strony, obrońcy, przysięgli, prokuratorzy)
- Czy sprzęt kryminalistyczny z seriali istnieje naprawdę?
- Czy laboratoria są przeładowane z powodu ilości zabezpieczanych śladów?
- Czas pracy laboratorium
- Dobre i złe strony potencjalnego efektu CSI – popularyzacja a efekt szkoleniowy

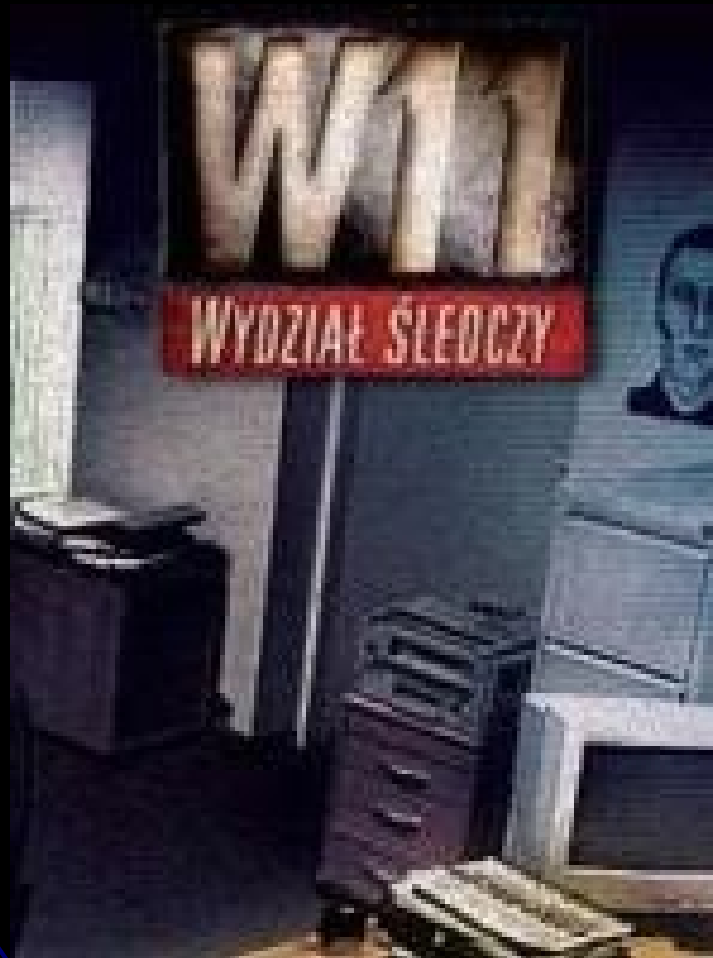
Efekt CSI – fakt czy artefakt?

- Wiele badań
- Różna metodologia i metody badawcze (zwykle ankieta o dowodach naukowych – DNA, balistyka, medycyna sądowa, itd. lub pytanie o konkretne sytuacje)
- Różne grupy badanych – studenci, przysięgli, policjanci, prokuratorzy, itd.
- Różne wyniki, wpływ na postrzeganie dowodów naukowych
- Dowody anegdotyczne?
- Brak badań ofiar

Fenomen seriali

- Serial jak Moralitet średniowieczny?
- Lekarz, ksiądz, policjant (ksiądz-policjant *Ojciec Mateusz*)
- Odpowiedzialność producenta i scenarzysty – media są traktowane poważnie
- Akcje społeczne – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa
- Większa świadomość prawna? (*Sędzia Anna Maria Wesółowska, Sąd rodzinny, W11*)
- Sędziowie, policjanci, prokuratorzy – seriale mają wpływ negatywny na postępowanie karne

Efekt W11

Efekt W11

- Oczekiwanie szybkiego postępowania
- Oczekiwanie wykrycia
- Oczekiwanie zastosowania nowoczesnej kryminalistyki
- Często dotyczy „błahych”, ale ważnych spraw

Komentarze policjantów

- *Obywatele często oczekują użycia środków technicznych, jakimi posługuje się filmowa policja*
- *Mówią ...a w W11 to widziałem że...*
- *W rzeczywistości na wyniki badań czeka się od kilku miesięcy do nawet kilku lat*
- *Strony chcą, by było jak w serialu – szybko sprawnie wykrywczo*
- *Ludzie oczekują cudów w postaci sprawdzenia DNA przez telefon*

Wnioski

- Obraz walki z przestępczością w serialach jest bardzo istotny
- Wpływ zarówno na bezpieczeństwo, jak i na poczucie bezpieczeństwa
- Inwestycja w sprzęt, ale także w ludzi
- Serial wzorcem postępowania?
- Rozwój techniki – potrzebny, ale również rozsądna profilaktyka, przemyślane akcje społeczne w serialach

Dziękuję za uwagę!

joanna.stojer@gmail.com